

WYMAGANIA EDUKACYJNE - KLASA DRUGA: OŚWIECENIE I ROMANTYZM

Wymagania edukacyjne są zintegrowane z programem nauczania *Przeszłość i dziś*. Wymagania dostosowano do sześciostopniowej skali ocen.

OŚWIECENIE I ROMANTYZM					
Zagadnienia	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca)	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna)	Wymagania rozszerzające (ocena dobra)	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra)	Wymagania wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
OŚWIECENIE- wprowadzenie do epoki.	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia etymologię nazwy epoki • podaje daty graniczne oświecenia w Europie • przedstawia periodyzację polskiego oświecenia • wyjaśnia znaczenie terminów: deizm, ateizm, materializm, sensualizm, empiryzm, tabula rasa, 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia główne kierunki światopoglądowe oświecenia • wymienia osiągnięcia oświecenia w dziedzinie nauki • podaje nazwy instytucji powstałych w czasach stanisławowskich • czyta ze zrozumieniem fragmenty tekstów filozoficznych i streszcza ich założenia • wyjaśnia pojęcia: wolterianizm, liberynizm, optymizm poznawczy 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje przemiany społeczne doby oświecenia • charakteryzuje specyfikę polskiego oświecenia • prezentuje wpływ idei oświeceniowych na życie codzienne • analizuje rolę czasopiśmiennictwa w oświeceniu 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje przemiany światopoglądowe, które ukształtowały epokę • pokazuje relacje między światopoglądem i filozofią epoki a zmianami społeczno-politycznymi 	<ul style="list-style-type: none"> • np. pisze artykuł do oświeceniowego pisma, w którym omawia poglądy epoki; • pisze wywód - dyskusję między zwolennikami i przeciwnikami epoki

Satyry I. Krasickiego.	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje satyrę jako gatunek • zna rodzaje satyr i umie wskazać przykłady satyry obyczajowej, politycznej • czyta ze zrozumieniem omawiany utwór 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje głównych bohaterów satyry • wymienia wady bohaterów • posługuje się terminami: karykatura, ironia 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje cechy utworu, które świadczą o jego przynależności do klasycyzmu • porównuje bajkę i satyrę • omawia kompozycję satyry 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpatruje satyrę w kontekście ówczesnej obyczajowości • wskazuje sposoby osiągnięcia efektu komicznego w satyrze 	<ul style="list-style-type: none"> • w kontekście satyry omawia wzorce obyczajowe obecne we współczesnym świecie • rozpoznaje i charakteryzuje indywidualny styl Krasickiego
Literatura oświecenia: klasycyzm wybranych utworów: hymn, oda, bajka.	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy gatunków literatury oświecenia i podaje przykładowe tytuły utworów 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia cechy gatunkowe w wybranych utworów • wskazuje cechy oświeceniowego światopoglądu w utworach 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia tematy i motywy literatury oświecenia • pokazuje związek między gatunkiem a tematyką utworu • czyta ze zrozumieniem teksty dotyczące literatury epoki i streszcza je 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje refleksje na temat dydaktycznej funkcji literatury oświecenia • czyta ze zrozumieniem teksty dotyczące literatury epoki i formułuje swoje oceny i opinie 	<p>Wykazuje się biegłą znajomością gatunków literatury oświecenia</p> <p>Potrafi uzasadnić ich antyczne korzenie</p>
Sielanki sentymentalne.	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje sielankę jako gatunek • streszcza utwory 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje utwór, wskazując konwencjonalne cechy świata przedstawionego: tło akcji, kreacja bohaterów, temat 	<ul style="list-style-type: none"> • określa pochodzenie sielanki i podaje nazwiska twórców tego gatunku 	<ul style="list-style-type: none"> • przytacza poglądy Jeana-Jacquesa Rousseau i opisuje ich wpływ na rozwój sentymentalizmu • wyjaśnia, dlaczego sielanki sentymentalne śmieszą dzisiejszego czytelnika 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje świat sielankowej arkadii do utopii

Mazurek Dąbrowskiego.	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje się znajomością hymnu • interpretuje utwór 	<ul style="list-style-type: none"> • określa składniki utworu (zbiorowy podmiot liryczny, adresat, sytuacja liryczna, środki stylistyczne) • wymienia bohaterów narodowych przywołanych w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w „Pieśni Legionów” cechy przełamujące oświeceniowy klasycyzm i kierujące go w stronę idei romantycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje i interpretuje utwór, dostrzegając w nim etos narodu bez państwa 	<ul style="list-style-type: none"> • przeprowadza analizę porównawczą „Hymnu do miłości ojczyzny” Krasickiego i utworu Wybickiego
OŚWIECENIE- podsumowanie epoki	<ul style="list-style-type: none"> • przytacza najważniejsze fakty, sądy i opinie na temat dorobku oświecenia • wymienia instytucje powstałe w epoce oświecenia mające swoje współczesne odpowiedniki 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje najistotniejsze konteksty wywodzące się z twórczości oświeceniowej • wskazuje elementy klasycyzmu w kulturze współczesnej 	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje dyskusję na temat spuścizny myślowej oświecenia • formułuje wnioski na tematy związane z twórczością oświeceniową • określa własne stanowisko w kwestii dziedzictwa oświecenia • omawia wpływy światopoglądu oświeceniowego na człowieka XXI w. 	<ul style="list-style-type: none"> • uczestniczy w dyskusji na tematy związane z oświeceniem i stosuje odpowiednie argumenty • w swoich wypowiedziach dokonuje uogólnień, podsumowań i porównań • analizuje wybrany przykład inspiracji kulturą oświecenia 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje bogate konteksty wywodzące się z twórczości oświeceniowej • formułuje i rozwiązuje problemy badawcze dotyczące piśmiennictwa oświeceniowego • podaje konkretne przykłady wpływu sztuki klasycystycznej i sentymentalnej na twórczość późniejszych epoki

<p>Przełom romantyczny, czyli kryzys cywilizacji rozumu. Wprowadzenie do romantyzmu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia dwa znaczenia terminu „romantyzm” • podaje granice epoki w Polsce • wymienia najważniejszych twórców, którzy zapoczątkowali modę na średniowiecze, i ich dzieła • podaje podstawowe informacje o literaturze „burzy i naporu”, używa terminu „preromantyzm” • wyjaśnia, czym był romantyczny historyzm, i podaje przykłady „mody na średniowiecze” • znajduje potrzebne informacje w podręczniku, słownikach, encyklopediach i innych kompendiach drukowanych, a także w internecie • czyta literaturę naukową, aby zdobyć informacje 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje wieloznaczność wyrazu „romantyczny”, odwołując się do jego etymologii • rozumie i potrafi objaśnić pojęcie :mistycyzm romantyczny • na podstawie malarstwa charakteryzuje krajobraz romantyczny; wyjaśnia, na czym polegało romantyczne piękno Północy • w malarstwie wskazuje cechy sztuki romantycznej • wymienia wybitnych kompozytorów romantycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia filozoficzne podłoże romantyzmu (J.G. Herder, G. Hegel), przedstawia przyczyny kryzysu światopoglądu oświeceniowego („cywilizacji rozumu”) • odnosi nazwy: gotycyzm, osjanizm, walterskotyzm do zjawisk kulturowych i literackich 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje źródła romantycznego zainteresowania średniowieczem i mitami Północy • wyjaśnia romantyczne znaczenie mitu prometejskiego • wyjaśnia, czym był romantyczny mistycyzm i określa, do jakich źródeł sięgał szerzej omawia różne kierunki muzyki romantycznej i jej twórców 	<ul style="list-style-type: none"> • swobodnie posługuje się pojęciami: walterskotyzm, osjanizm, gotycyzm • szerzej omawia różne kierunki muzyki romantycznej i jej twórców
---	--	--	---	--	---

<p>Jak poznać tajemnicę istnienia? Wielkie pragnienia i wielkie rozczarowania Fausta.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje postać Fausta • potrafi sprecyzować pragnienia Fausta, ocenia postawę bohatera • wyjaśnia czego dokonał Faust, co było dla niego najważniejsze 	<p>podaje powody rozczarowania Fausta, wyjaśnia dlaczego jest on rozczarowany zdobytą wiedzą i pracą uczonego</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa stosunek bohatera do innych ludzi • wyjaśnia, dlaczego uczony myśli o poświęceniu się magii 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia rozmowę Fausta z Mefistofeilesem • omawia niepokoje i pragnienia Fausta • potrafi wymienić etapy drogi życiowej Fausta, wyjaśnia jaką rolę odgrywa w tym życiu wędrowka 	<ul style="list-style-type: none"> • wyraża się krytycznie o autocharakteryście Mefistofelesa, który twierdzi, że jest: "Cząstką siły małą, co złego pragnąc, zawsze dobro zdziała" • porównuje budowę Fausta z budową tragedii antycznej (np. Antygoną Sofoklesa), analizuje ją pod kątem klasycznych reguł tego gatunku • charakteryzuje rozwój duchowy Fausta • objaśnia symbolikę postaci, scen, ujawniających „ciemną stronę” świata 	<ul style="list-style-type: none"> • w tekście Fausta rozpoznaje groteskę i potrafi wyjaśnić sens tego zabiegu • objaśnia określenie: mit człowieka faustycznego
<p>Klasyczna oda-młodzieńczy szal. „Oda do młodości” jako wiersz przelomu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje (recytuje) utwór z właściwą dykcją i intonacją • dostrzega, że budowa wiersza oparta jest na antynomii młodości i starości • wskazuje cechy romantyczne i klasyczne • Wyjaśnia, jakie zadanie Mickiewicz wyznacza przyjaźni • orientuje się kim byli filomaci i filareci 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje <i>Ode...</i> jako manifest młodych • odnajduje w utworze hasła i idee filomackie • wskazuje w utworze środki artystyczne i określa ich funkcje, wyjaśnia, na czym polegała rewolucyjność <i>Ody...</i> • interpretuje utwór w kontekście biograficznym i kulturowym (udział Mickiewicza w <i>towarzystwach filomatów i filaretów</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje filozoficzne konteksty <i>Ody...</i> • interpretuje motywy lotu i skrzydeł, wskazując ich tradycje kulturowe • szerzej przedstawia atmosferę spotkań i idee filomatów wileńskich • w interpretacji wykorzystuje wiadomości o konwencji gatunku • potrafi wyjaśnić na czym polegał literacki spór „starych” i „młodych” 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje dzieła kultury przedstawiające młodość i starość 	<p>Wskazuje na fragmenty wiersza, które funkcjonują współcześnie jako cytaty, podaje przykłady i wyjaśnia, ponadczasowość tych sformułowań</p>
<p>Jaskółczy niepokój młodzieńczego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia postać Kordiana, charakteryzuje wewnętrzny stan bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje pogłębionej charakterystyki Kordiana, posługuje się cytatami z 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia stan uczuć Kordiana i szczegółowo analizuje monolog bohatera, 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje postać Kordiana w kontekście dylematów Hamleta 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego <i>Kordiana</i> możemy uważać za

<p>serca.</p> <p>Dylematy Kordiana w świetle I aktu dramatu.</p> <p>Kordian i jego wędrówka – czyli „bohater serca” w poszukiwaniu wartości.</p> <p>Interpretacja monologu Kordiana na szczycie Mont Blanc. Elementy symboliczne sceny i ich funkcje.</p> <p>Polemika Kordiana z Prezesem jako dialog racji.</p> <p>Etyczny wymiar czynu- czyli tragizm bohatera romantycznego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje fragment aktu I ukazujący wewnętrzne rozterki Kordiana • w postaci Kordiana wskazuje niektóre cechy bohatera romantycznego • wskazuje cechy dramatu romantycznego na przykładzie <i>Kordiana</i> • <i>objaśnia , kim są ludzie zebrani w podziemiach katedry św. Jana, opisuje panującą tam atmosferę</i> • przedstawia przyczyny klęski <i>Kordiana</i> 	<p>dramatu i wyjaśnia metaforyczny sens określeń: „jaskółczy niepokój serca”</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób poeta oddał psychologiczną prawdę o młodości • analizuje polemikę Kordiana z Prezesem, wskazując w niej dialog racji • wskazuje argumenty przedstawione przez każdą z uczestniczących w sporze stron • ocenia moralne racje Kordiana i Prezesa • określa, jakie oskarżenia padają pod adresem Polaków i ustosunkowuje się do nich • w postaci Kordiana odnajduje cechy bohatera romantycznego • zabiera głos w dyskusji, czy Kordian jest bohaterem przegranym, i uzasadnia swoje zdanie • wyjaśnia, jakie było romantyczne rozumienie tragizmu • rozpoznaje ironię i określa jej funkcję 	<p>ilustrując wypowiedź odpowiednimi cytatami</p> <ul style="list-style-type: none"> • w sposób pogłębiony wyjaśnia romantyczną kategorię „trudnej młodości” • interpretuje monolog Kordiana, wyjaśnia dlaczego egzystencja wydaje mu się pozbawiona sensu • charakteryzuje krajobraz, na którego tle Kordian wygłasza swój monolog • objaśnia znaczenie słów: „Jam jest posąg człowieka, na posągu świata” • dokonuje analizy sporu Kordiana z Prezesem, dzieli uczestników sporu na dwa stronnictwa, ocenia racje Prezesa, wyjaśnia dlaczego potępia on skrytobójstwo, omawia krytyczne stanowisko Podchorążego wobec Polaków • 	<p>(hamletyzowanie)</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje poetyckie wykładniki artystycznego stylu J. Słowackiego • interpretuje dramat, wykorzystując kontekst historyczny, literacki • wskazuje aksjologiczną płaszczyznę utworu i dialog wartości • syntetyzuje wiedzę na temat dramatu romantycznego, wprowadza różnorodne konteksty 	<p>dramat psychologiczny</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa, jaki obraz narodu polskiego rysuje się w <i>Kordianie</i> • wyjaśnia, jak Słowacki interpretuje klęskę powstania listopadowego • interpretuje sceny (dramat), sytuując je (go) w kontekście historycznym, kulturowym (polemika z Mickiewiczem, idee romantyczne), biograficznym • wskazuje obecne w dramacie siły, które mają wpływ na rozwój historii • na przykładzie <i>Kordiana</i> i <i>Balladyny</i> przedstawia różnorodność konwencji estetycznych w dramatach Słowackiego • charakteryzuje Kordiana, wykorzystując różne konteksty (np. porównując go z postacią Hamleta) • wyjaśnia, na czym polegał tragizm Kordiana • wyjaśnia, na czym polega ukazany w
---	---	--	---	--	---

					<p><i>Kordianie</i> „dramat czynu”</p> <ul style="list-style-type: none"> na podstawie dramatu określa, jaka była romantyczna koncepcja historii
<p>„Romantyczność”, czyli świat poznawany oczyma duszy. Nowe przestrzenie poszukiwań romantycznych w balladzie A. Mickiewicza.</p>	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego wiersz ma charakter programowy dostrzega w utworze cechy manifestu rozdziela archaizmy i wyrazy przestarzałe charakteryzuje bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w balladzie idee i postawy romantyczne (np. ludowość, irracjonalizm, spirytualizm, indywidualizm, bunt przeciw konwencji) interpretuje polemikę poety ze starcem jako starcie się dwóch odmiennych światopoglądów określa, na czym polega nowatorstwo kreacji bohaterki interpretuje motto, wskazując związki romantyków z Szekspirem w tekście ballady wskazuje środki językowe (leksykalne, słowotwórcze, fleksyjne, składniowe) i je klasyfikuje 	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje utwór w kontekście polemiki romantyków z klasykami określa stanowiska innych – poza Mickiewiczem – uczestników tej polemiki udowadnia, że „Romantyczność” jest manifestem epoki wyjaśnia, w jaki sposób romantycy postrzegali szaleństwo 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje i komentuje język i styl ballady <i>Romantyczność</i> jako formę romantycznego sprzeciwu wobec klasycystycznych konwencji 	<ul style="list-style-type: none"> w dłuższym komentarzu do ballady wykorzystuje wiadomości historyczne i biograficzne wykorzystuje konteksty filozoficzne, przedstawiając romantyczne widzenie świata
<p>Romantyczny świat duchów i wyzwolonej wyobraźni w balladach Adaama Mickiewicza i w malarstwie epoki. C. D. Friedrich, „Dwaj mężczyźni</p>	<ul style="list-style-type: none"> potrafi wymienić tytuły ballad A. Mickiewicza, orientuje się w treści poznanych ballad wskazuje cechy ballady romantycznej (synkretyzm rodzajowy, ludowość, śpiewność, nastrojowość, 	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje ballady, wskazując w nich elementy typowe dla romantycznego widzenia świata charakteryzuje romantyczne widzenie natury (i jej funkcje w balladzie) wyjaśnia, na czym polega ludowość ballad 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia źródła romantycznego odrzucenia rozumu i poszukiwania innych sposobów poznania świata analizuje konstrukcję narratora w balladach romantycznych wskazuje stylistyczne 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje język i styl ballad romantycznych interpretuje czytane utwory w kontekście filozoficznym w swych wypowiedziach poprawnie używa terminów: mistycyzm, spirytualizm, 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje różne przejawy subiektywizmu w literaturze i malarstwie wskazuje różnicę tworzywa i podobieństwo idei syntetyzuje wiadomości na temat

<p>obserwujący księżyc”. J. E. Millais, „Ofelia”, A. Scheffer, „Umarli prędko jadą” H. Fussli, „Koszmar”</p> <p><u>Powtórzenie:</u> A. Mickiewicz, ballady, J.W. Goethe, „Król olch”</p>	<p>tajemniczość, „cudowność”)</p> <ul style="list-style-type: none"> na podstawie ballad wskazuje nowe, pozarozumowe sposoby poznania świata wskazuje i interpretuje utwory romantyczne, w których znalazła wyraz prawda, iż „nie masz zbrodni bez kary” 	<p>(folklorizm) i jaki obraz ludu stworzyli romantycy</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia romantyczny świat duchów i jego funkcję w balladach interpretuje balladę Goethego jako wyraz romantycznego subiektywizmu i irracjonalizmu przedstawia specyfikę budowy i kompozycji utworu Goethego czyta ze zrozumieniem tekst naukowy trafnie interpretuje obrazy zawierające motywy tajemnicze i irracjonalne 	<p>i wersyfikacyjne wykładniki emocjonalności wiersza</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jaką rolę odegrały Mickiewiczowskie <i>Ballady i romanse</i> w kształtowaniu się polskiego romantyzmu 	<p>metafizyka, irracjonalizm</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego wyobraźnię romantyków klasycy uważali za chorobliwą dostrzega romantyczne źródła nurtu grozy we współczesnej kulturze (w literaturze i filmie) 	<p>źródła i zasad etyki obecnej w utworach wczesnego romantyzmu</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje związek romantycznych ballad z mitologią Północy, a także z wyobraźnią mityczną i baśniową wyjaśnia określenie „wyobraźnia oniryczna”
<p>Mędrca szkiełko i oko. Styl naukowy i jego cechy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia podstawowe odmiany stylistyczne polszczyzny wyjaśnia, czym są style funkcjonalne, określa ich typy, rozróżniając style użytkowe rozpoznaje (w tekście mówionym i pisany) style: potoczny, naukowy, urzędowy, artystyczny 	<ul style="list-style-type: none"> określa najważniejsze cechy stylu naukowego wskazuje je w czytany tekście wyjaśnia, co jest specyfiką stylu naukowego odróżnia styl naukowy i jego popularnonaukową odmianę 	<ul style="list-style-type: none"> na przykładzie czytanego tekstu charakteryzuje styl naukowy 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa środki językowe typowe dla stylu naukowego i określa ich funkcje 	<p>Sprawnie posługuje się środkami językowymi typowymi dla stylu naukowego w tekstach</p>
<p>Jak mówić o miłości? Analiza i interpretacja wybranych sonetów Adama</p>	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń zna pojęcie sonetu potrafi wyjaśnić co rozumie przez sformułowania: „miłość platoniczna”, „krajobraz 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia kunsztowną formę sonetu interpretuje erotyki Mickiewicza wskazuje na 	<ul style="list-style-type: none"> dokonyuje analizy porównawczej sonetów Mickiewicza, określa nastrój w tych utworach i wskazuje środki stylistyczne 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na elementy świadczące o udratyzowaniu liryku 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na elementy łączące wiersze erotyczne Mickiewicza z najstarszą formą w dziejach muzyki jaką jest kołysanka

Mickiewicza.	wewnętrzny” , „miłość romantyczna”	subtelność uczuć, sentymentalną czułość <ul style="list-style-type: none"> • objaśnia romantyczną „miłość poza grób” 			
Ból istnienia. Werter i jego uczucia wśród „ludzi z drewna”. Relacje bohatera ze społeczeństwem i naturą,	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie: powieść epistolarna • charakteryzuje Wertera • omawia miłość Wertera do Lotty • objaśnia pojęcie „werteryzm” 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia określenie ”ludzie z drewna” • rozumie i objaśnia pojęcie: „ból istnienia” • na podstawie fragmentu tekstu charakteryzuje krajobraz Wahlheim i określa emocjonalne zabarwienie słów, jakimi Werter go opisuje • uzasadnia w opisach przyrody celowość użycia zdań wykrzyknikowych • opisuje uczucia Wertera, wyjaśnia co sprawia, że czuje się on szczęśliwy 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje listy Wertera i wskazuje na stan emocjonalny bohatera • wyjaśnia rolę „Pieśni Osjana” J. Macphersona w życiu Wertera • charakteryzuje relacje między bohaterami (Werterem, Lottą, Albertem) 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia rolę listów w życiu romantyków • wyjaśnia popularność powieści Goethego w epoce romantyzmu („wielkie dzieło ciemności”) • szczegółowo omawia stan wewnętrzny, uczucia i wahania Wertera • odnosi się do samobójczej śmierci bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje analizy porównawczej listów Wertera i omawia związek zawartego w nich obrazu natury z „krajobrazem wewnętrznym” bohatera
Na pograniczu życia i śmierci. Kim jest Pustelnik-Gustaw-umarły dla świata? Jaki obraz świata i człowieka ukazany jest w II i IV części „Dziadów”?	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje postać Mickiewiczowskiego Gustawa jako kochanka • określa cechy miłości romantycznej • przedstawia specyfikę gatunkową utworu (dramat romantyczny jako odrębny gatunek dramatu) 	<ul style="list-style-type: none"> • w dyskusji Pustelnika i Księdza wskazuje racje wynikające z dwóch różnych światopoglądów • dostrzega w utworze obecność prądów i postaw ważnych dla romantyzmu (np. irracjonalizm, wiara w obecność świata nadprzyrodzonego i przechodzenia ze świata żywych do świata umarłych itp.) • wskazuje stylistyczne i językowe wykładniki 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje kreację Gustawa (nieszczęśliwego kochanka), wskazując w niej cechy romantyczne i sentymentalne • w swoich wypowiedziach poprawnie posługuje się pojęciami <i>werteryzm</i>, <i>werterowski</i>; odnosi je do postaci Gustawa 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie analizuje język i styl monologów Gustawa • interpretuje IV cz. <i>Dziadów</i> jako utwór o dążeniu do poznania natury świata (dostrzega płaszczyznę epistemologiczną dzieła) • wyjaśnia, jakie miejsce zajmowała miłość w romantycznej filozofii życia 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje informacje znalezione w tekście naukowym do pogłębionego odczytania IV cz. <i>Dziadów</i> • porównuje język listów romantycznych z językiem współczesnych <i>e-maili</i> (lub <i>SMS-ów</i>)

		<p>zmieniających się uczuć Gustawa</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje nieszczęśliwą miłość jako ważny składnik biografii romantycznej • przedstawia romantyczną konwencję • miłości, odwołując się do poznanych utworów 			
<p>Wędrowiec, tułacz, pielgrzym... Bohater „Sonetów krymskich” A. Mickiewicza.</p> <p>Krajobrazy romantyczne i ich symboliczne sensy w „Sonetach Krymskich” A. Mickiewicza oraz w malarstwie epoki. L.A. Richter, „Małe jezioro”, „Przeprawa przy Schreckenstein”, W. Turner „Szybkość, para i deszcz”, E. Delacroix, „Kobiety algierskie”,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia najważniejsze krajobrazy fascynujące romantyków: Orient (np. Krym), góry, morze ukazane jako żywioł • opisuje romantyczne krajobrazy na podstawie tekstów, podając ich cechy charakterystyczne • charakteryzuje podmiot liryczny <i>Sonetów krymskich</i> – podróżnika, pielgrzyma, tułacza, ale także filozofa i artystę • przy pomocy nauczyciela analizuje wybrane sonety, uwzględniając ich cechy gatunkowe • wyjaśnia, czym jest orientalizm, podając przykłady • czyta ze 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przykłady i źródła romantycznej fascynacji naturą • wskazuje symboliczne sensy i wartości związane z ulubionymi krajobrazami romantycznymi (egzotyzm, magia, źródło wiedzy, wzniosłość, wolność, obecność Boga, przeznaczenie, przechodzenie na „drugą stronę” itp.), a także z motywami takimi, jak: burza, wiatr, zachód słońca, gwiazdy itp. • analizując wybrane sonety, wskazuje sensy symboliczne obrazu stepu, morza, góry • wykorzystuje różne konteksty (w tym biograficzny) do interpretacji sonetów • w kreacji podmiotu lirycznego <i>Sonetów...</i> wskazuje 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie analizowanych utworów ukazuje relacje między artystą a naturą • wykorzystuje różnorodne konteksty (biograficzne, filozoficzne, malarskie itp.) do odczytania utworu • wyjaśnia, dlaczego podróż jest nieodłącznym elementem biografii romantycznej • tworzy dłuższą wypowiedź na temat podróży romantycznych, wykorzystuje różne źródła informacji, w tym internet • dostrzega różnice między przedstawieniem natury w <i>Sonetach krymskich</i> i lirykach lozańskich 	<ul style="list-style-type: none"> • w krajobrazach romantycznych dostrzega filozoficzną jedność ducha i materii, a także relacje jednostki i świata • rozpoznaje romantyczny styl czytanych utworów; wskazuje jego cechy • porównuje na konkretnych przykładach, w jaki sposób te same idee zostały ukazane w różnych twórcach (np. w literaturze i malarstwie) • wykorzystuje informacje i opinie zawarte w literaturze naukowej (literaturze przedmiotu) do analizy i interpretacji wierszy 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje zamieszczoną w podręczniku przykładową interpretację sonetu <i>Droga nad przepaścią w Czufut-Kale</i>; sporządza plan odtwórczy, wykorzystuje znalezione informacje • dokonuje samodzielnej analizy i interpretacji wybranego utworu • w sposób pogłębiony odczytuje sensy symboliczne i metaforyczne wiersza • w dziełach literackich i malarskich wskazuje i interpretuje symbole kulturowe (w tym aluzje biblijne)

<p>J. N Głowacki, „Widok wyjścia z Doliny Kościeliskiej”</p> <p>C.D. Friedrich, „Kredowe skały na Rugii”</p> <p>W. Wańkowicz, „Mickiewicz na Judahu skale”</p> <p>W. Turner, „Ostenda”</p> <p>I. Ajwazowski „Dwumasztowiec „Merkury”</p> <p>T. Géricault, „Tratwa „Meduzy”</p>	<p>zrozumieniem esej naukowy</p> <ul style="list-style-type: none"> • tworzy wypowiedź na temat romantycznego motywu podróży (zawierającą samodzielne wnioski interpretacyjne) • interpretuje dzieła malarskie, uwzględniając specyfikę tworzywa i konteksty epoki 	<p>cechy bohatera romantycznego</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje charakterystyczne środki artystyczne występujące w <i>Sonetach...</i> i określa ich funkcje • odwołując się do przykładów, wyjaśnia, na czym polega istota metafory • rozpoznaje tropy i figury stylistyczne, w tym: oksymoron, antytezę, hiperbolę, elipsę, paralelizm składniowy i określa ich funkcje w tekście poetyckim • komentuje funkcje orientalizmów w sonetach • na podstawie utworów literackich i dzieł malarskich przytacza różne ujęcia motywu podróży i związane z nim obrazy (np. pielgrzym, tułacz, żeglarz, kozak pędzący na koniu po stepie, podróżnik wspinający się na szczyty gór) 			
<p>Smutek o zachodzie słońca. Analiza i interpretacja „Hymnu” Juliusza Słowackiego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje <i>Hymn</i> Słowackiego, uwzględniając formę podawczą, kreację podmiotu i adresata, odnosi się do konwencji gatunkowej utworu • charakteryzuje osobę mówiącą w 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje utwory poetyckie i dzieła malarskie, dostrzegając w nich treści religijne i mistyczne • w <i>Hymnie</i> wyodrębnia obrazy i określa ich metaforyczne znaczenie • wskazuje poetyckie sposoby budowania nastroju 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia związek pomiędzy stanem natury i stanem ducha „ja” lirycznego • analizuje relacje między „ja” lirycznym i Bogiem, wskazuje elementy właściwe elegii, które wyrażają te relacje 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie analizuje i interpretuje konteksty (biograficzny, filozoficzny, kulturowy) • wyjaśnia rolę intonacji w liryku romantycznym • wyjaśnia, czym 	<ul style="list-style-type: none"> • określa źródła romantycznego poszukiwania sfery sacrum • formułuje refleksję na temat ludzkiego życia, którą odczytuje w wierszu

	<p>wierszach jako kreację bohatera romantycznego</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia co rozumie przez pojęcia: „hymn”, „elegia” 	<ul style="list-style-type: none"> • w czytanych dziełach odnajduje obraz duchowego życia jednostki • w wierszach wskazuje językowe i stylistyczne wykładniki lirycznej „rozmowy z Bogiem” • wskazuje charakterystyczne środki artystyczne występujące w czytanych utworach i określa ich funkcje • interpretuje symbolikę motywu wędrowca w wierszu Słowackiego • poprawnie używa w swoich wypowiedziach wyrazów: mistycyzm, mistyczny, mistyka 		<p>jest indywidualizm językowy</p>	<p>Słowackiego</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia wartość stylistyczną i znaczeniową indywidualizmów językowych poetów romantycznych
<p>Człowiek wobec kosmosu. Analiza i interpretacja wiersza A. Mickiewicza „Nad wodą wielką i czystą”.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Omawia sytuację podmiotu lirycznego • Rozumie, że opis górskiego jeziora staje się punktem wyjścia do refleksji nad życiem i przemijaniem 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przykłady i przejawy romantycznego indywidualizmu dotyczące sfery wewnętrznej (zainteresowania psychiką) i zewnętrznego stylu bycia • interpretuje liryk Nad wodą wielką i czystą... • określa metaforyczność obrazów poetyckich w tym wierszu, symbolikę wody, odbicia, gromu • omawia środki stylistyczne 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje utwór Mickiewicza jako wyraz indywidualnych poszukiwań filozoficznych i artystycznych poety • wyjaśnia, jak rozumie tytuł wiersza • objaśnia refleksję „ja” lirycznego na temat własnego przeznaczenia • omawia czym dla podmioty lirycznego jest samotność 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje źródła romantycznego indywidualizmu (m.in. Rousseau) • wykorzystuje konteksty filozoficzne do odczytania wiersza • tworzy dłuższą wypowiedź w dowolnej formie na temat: Samotność i indywidualność • 	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje w dostępnych źródłach inny wiersz zaliczany do liryków lozańskich i przygotowuje samodzielnie interpretację tego utworu

<p>Artysta w salonie czyli topos świata teatru w wierszu C. K. Norwida „Marionetki”</p>	<ul style="list-style-type: none"> określa, na czym polega w tym wierszu specyfika mówienia o wartościach w wierszu Norwida charakteryzuje podmiot liryczny określa sytuację podmiotu lirycznego, potrafi powiedzieć kim jest podmiot liryczny 	<ul style="list-style-type: none"> określa problematykę filozoficzną wiersza wskazuje środki stylistyczne i określa ich funkcje w wierszu Norwida omawia powody deklarowanego „znudzenia”, wyjaśnia ironiczny sens tej deklaracji 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie i objaśnia rolę artysty w salonie wyjaśnia motyw „theatrum mundi” 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega zawiązek języka (wyrazów i ich znaczeń) z obrazem świata wyjaśnia, czym zajmuje się semantyka i na czym polega trudność opisanego znaczenia wyrazu objaśnia funkcję ironii i autoironii w poezji C. K. Norwida wyjaśnia tytuł utworu: „Marionetki” 	<ul style="list-style-type: none"> na wybranym przykładzie charakteryzuje portret romantyczny zabiera głos w klasowej dyskusji na temat wartości indywidualizmu we współczesnym świecie: Podkreślać swą indywidualność – czy utożsamiać się z tłumem? Rozumie i potrafi omówić cechy stylu Cypriana Norwida
<p>Tropy poetyckie czy codzienne środki językowe? Metafora, metonimia, synekdocha w języku.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Zna definicję: metafory, metonimii, synekdochy Wymienia rodzaje metafor: poetyckie, językowe Potrafi podać przykłady wymienionych środków wyrazu 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje na metafory, metonimie, synekdochy w utworach romantycznych Wyjaśnia znaczenie metafor typowych dla romantyzmu 	<ul style="list-style-type: none"> Orientuje się w różnych tropach i figurach stylistycznych np: oksymoron, antyteza, hiperbola, elipsa, paralelizm składniowy Powyższe środki wskazuje w tekstach literackich 	<ul style="list-style-type: none"> Objaśnia funkcję metafory w stereotypach językowych Wskazuje metonimię i synekdochę w wierszu A. Mickiewicza: „Do przyjaciół Moskali” 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi zareklamować dowolny produkt, układając dwa hasła wykorzystujące kolejno mechanizmy: metafory i metonimii
<p>Mściciel w masce. Tragizm i wybór tragiczny Konrada Wallenroda.</p>	<ul style="list-style-type: none"> zna treść lektury „Konrada Wallenroda” , zna termin: wallenrodyzm, potrafi wytłumaczyć motto utworu 	<ul style="list-style-type: none"> dokonuje charakterystyki głównego bohatera, wykorzystując pojęcie: „bohater maski” , rozumie i prawidłowo interpretuje Pieśń Wajdeloty omawia pojęcie „wajdeloci” zna pojęcie powieści poetyckiej 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie i interpretuje symbole biblijne (Arka Przymierza) w kontekście utworu omawia synkretyzm Mickiewiczowskiej powieści poetyckiej 	<p>Dokonując oceny postaci Konrada Wallenroda odwołuje się do postawy makiawelicznej Omawia znaczenie poezji tyrtejskiej Wyjaśnia sformułowanie: „pieśń ujdzie cało”</p>	<p>Wie jaki sens ma porównanie miecza i pióra, popularne w poezji tyrtejskiej różnych epok Uzasadnia analogię między pisaniem i walką zbrojną</p> <p>-</p>

<p>Polski poeta na grobie Agamemnona. Analiza i interpretacja wiersza Juliusza Słowackiego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Omawia odczucia bohatera lirycznego • analizując <i>Grób Agamemnona</i>, przedstawia ocenę narodu polskiego (a także przyczyny klęski powstania listopadowego) • 	<ul style="list-style-type: none"> • odszukuje motywy i symbole antyczne, wyjaśnia w jaki sposób Słowacki wykorzystuje je do zbudowania obrazu poetyckiego • dokonuje analizy i interpretacji wiersza Słowackiego: wskazuje ich przesłanie, określa funkcje środków artystycznych • wyjaśnia przywołane przez poetę paralele między losem Greków i Polaków 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje motywy symboliczne w <i>Grobie Agamemnona</i> • wskazuje środki stylistyczne służące idealizacji obrazu wymarzonej ojczyzny • wyjaśnia wyrażenie „czerep rubaszny” i wskazuje cechy polskiej mentalności 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia sens określeń odnoszących się do Polski: „Naga- w stykсовym wykąpana mule”, „nieśmiertelna” • wskazuje fragmenty, w których pojawia się motyw wstydu , wyjaśnia, dlaczego Słowacki marzy o Polsce „bezwstydnej” • wypowiada się na temat sposobów istnienia narodu bez państwa rozpoznaje rodzaje zmian znaczeniowych wyrazów (rozszerzenie, zawężenie i przesunięcie znaczenia); omawia je na przykładach 	<p>odnosi się do roli poety w utworze, potrafi wyjaśnić prawo poety do bluźnierczego traktowania romantycznej świętości –ojczyzny czyta ze zrozumieniem fragment rozprawy naukowej nt. utworów romantycznych wskazuje postulatywną funkcję utworów romantycznych (apele o przebudowę społeczną i moralne odrodzenie narodu)</p>
<p>Budowa i kompozycja III części „Dziadów”. Wielowymiarowość dzieła. Mistyczny sens cierpienia i sposób jego przedstawienia w dramacie Mickiewicza. Wielka Improwizacja- obrazem duszy Konrada. Prometejski</p>	<ul style="list-style-type: none"> • określa tematykę poszczególnych części i wskazuje ich związek • wskazuje w III części <i>Dziadów</i> cechy dramatu romantycznego (synkretyzm, odrzucenie reguł klasycznych, fragmentaryczność, otwarta kompozycja, dynamiczny bohater, niejednorodność konwencji i różnorodność wersyfikacji; odnosi się do nich, interpretując utwór) • wskazuje sceny historyczne 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje budowę <i>Dziadów</i> • dokonuje analizy i interpretacji III części <i>Dziadów</i>, wykorzystując terminy: martyrologia, prometeizm, mistycyzm, mesjanizm • wykorzystuje kontekst historyczny, biograficzny, kulturowy (idee epoki romantyzmu) i filozoficzny do interpretacji utworu • interpretuje III część <i>Dziadów</i> jako dramat, w którym toczy się walka dobra 	<ul style="list-style-type: none"> • określa gatunkowe cechy dramatu romantycznego, porównując go z dramatem antycznym, Szekspirowskim i klasycystycznym • określa zasady, na których jest oparta budowa dramatu romantycznego • do określenia postawy bohatera świadomie stosuje termin: prometeizm i uzasadnia swój sąd • 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje <i>Dziady</i> w pogłębiony sposób, wprowadzając kontekst literacki, filozoficzny, kulturowy • wskazuje środki rytmizujące tekst i nadające poszczególnym scenom wartość meliczną • porównuje Konrada z innymi bohaterami romantycznymi • na przykładach wskazuje, jak się rozwijała kreacja bohatera romantycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje <i>Dziady</i> jako dramat o przemianie człowieka • interpretuje III część <i>Dziadów</i> jako dramat historiozoficzny • odnajduje aluzje i nawiązania do <i>Dziadów</i> w literaturze XX w. • wyjaśnia, jakie wartości dostrzegają w <i>Dziadach</i> współcześni twórcy teatru • charakteryzuje język i styl poszczególnych scen

<p>wymiar dzieła.</p> <p>Romantyczna wizja historii i roli w niej jednostki w III cz. „Dziadów”.</p> <p>III cz. „Dziadów” jako dramat romantyczny. Teatralny wymiar dzieła.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • odnajduje w dramacie ocenę narodu polskiego • 	<p>ze złem symbolizowanym przez despotyzm carski</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje Konrada jako bohatera romantycznego • charakteryzuje język i styl różnych scen dramatu • wykazuje zróżnicowanie stylistyczne dzieła • odnajduje elementy stylu potocznego (języka mówionego), żargonu więziennego, stylizacji biblijnej) • 		<ul style="list-style-type: none"> • ocenia stylistyczną wartość ekspresywności i frazeologizmów typowych dla języka mówionego w funkcji artystycznej • 	<p>utworu</p> <ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat walorów teatralnych dramatów Mickiewicza i Słowackiego (w kontekście opinii, że są niesceniczne) • wymienia najważniejsze inscenizacje <i>Dziadów</i> •
<p>Polemika Męża z Pankracym jako dialog racji i wartości. „Nie-Boska komedia” Z. Krasińskiego.</p> <p>Śladami Dantego- czyli apokaliptyczna wizja obozu rewolucji w dramacie Z. Krasińskiego.</p> <p>W przededniu końca świata... „Nie-Boska komedia” Z. Krasińskiego jako</p>	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje bohaterów sporu: Pankracego i Męża (Hrabiego Henryka) • przedstawia racje Pankracego oraz Męża • określa dążenia rewolucjonistów • w odniesieniu do wizji obozu rewolucji przypomina pojęcie „apokalipsy” 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia racje Pankracego oraz Męża (Hrabiego Henryka) i uzasadnia swą wypowiedź • potrafi uargumentować swoją wypowiedź, posiłkując się przykładami z historii Polski • wskazuje na argumenty, które przemawiają za tezą, że rewolucja nie prowadzi do stworzenia szczęśliwego świata 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia, dlaczego ostatni bastion arystokracji nosi miano okopów Świętej Trójcy • wyjaśnia rolę religii w tym ideologicznym sporze • w rozmowie Męża z Pankracym wyszukuje elementy stylu biblijnego • objaśnia w jaki sposób utwór demaskuje fałsz w postawie Hrabiego Henryka • w odniesieniu do dramatu wyjaśnia pojęcie katastrofizmu i utopii społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> • określa dążenia rewolucjonistów, swobodnie wypowiada się na temat rewolucji, • wskazuje na elementy stylu biblijnego i określa jaki charakter nadają rozmowie pomiędzy Mężem a Pankracym • objaśnia rozumienie słów: ”Przez ciebie płynie strumień piękności, ale ty nie jesteś pięknnością” • wyjaśnia historiozoficzny katastrofizm w dramacie Krasińskiego • komentuje scenę, w której umiera Pankracy rażony świetlistą wizją 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie historiozoficzną wymowę dramatu • wyjaśnia na czym polega tragizm sytuacji (krytyka dążeń demokratycznych i zdemaskowanie arystokracji)

<p>dramat historiozoficzny.</p> <p>„Pan Tadeusz” Adama Mickiewicza jako przestrzeń polskości. Mickiewiczowskie widzenie kraju lat dziecinnych. (powtórzenie)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • streszcza akcję i fabułę utworu, uwzględniając kompozycję • wymienia i charakteryzuje postacie • charakteryzuje Pana Tadeusza jako epopeję • dostrzega opisowość utworu, wskazuje jej przykłady, odwołując się do konkretnych fragmentów (np. opis dworu i jego otoczenia, stroju, broni, serwisu) • charakteryzuje obraz szlachty, jej mentalność, obyczaje, styl życia itd. • wskazuje zróżnicowanie szlachty (magnat Hołszko, dwór szlachecki Sopliców, zaścianek Dobrzyńskich) • wskazuje różne opisy przyrody, określając ich funkcję • analizuje wybrany opis przyrody, 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje Pana Tadeusza jako epopeję, ale dostrzega też cechy innych gatunków literackich (np. sielanki, poematu opisowego, komedii, satyry, poematu heroikomicznego, *gawędy szlacheckiej, baśni) • w różnych obszarach dzieła wskazuje idealizację utraconej ojczyzny • wyjaśnia kluczową rolę powtarzającego się przymiotnika „ostatni” • formułuje własne opinie i oceny na temat szlachty • wskazuje obecność onomatopei w języku potocznym i określa jej funkcję • określa funkcje przedstawienia obyczajów, historii w Panu Tadeuszu • komentuje osobisty ton pojawiający się w wypowiedziach narratora • interpretuje Epilog, wyjaśniając funkcje zastosowanego w nim kontrastu; wskazuje środki 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia funkcje trzynastozgłoskowca i jego związek z antycznym heksametrem • wyjaśnia, dlaczego Pan Tadeusz jest „świętą księgą” dla Polaków • wskazuje w utworze elementy romantyczne i nieromantyczne • docieka, dlaczego tytułowym bohaterem Mickiewicz uczynił postać „pospolitego” młodzieńca, a nie wyjątkowego bohatera tragicznego • na podstawie Epilogu rekonstruuje obraz polskiej emigracji 	<p>Chrystusa</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jaki wpływ na charakter utworu ma kategoria „widzę i opisuję” oraz „przeniesienie utęsknionej duszy” do kraju lat dziecinnych • wskazuje zróżnicowanie wiersza w zależności od sytuacji i bohatera • wskazuje idealizację obrazu przyrody i odejście od wierności realiom na rzecz odtworzenia „wyższego ładu świata” • wskazuje obecność nadrzędnego rytmu natury rządzącego czasem utworu i działaniami bohaterów • wskazuje relację „dom i świat”, na której oparty jest świat przedstawiony utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • odwołując się do konkretnych fragmentów, wyjaśnia, na czym polegają walory plastyczne dzieła • wskazuje obecne w utworze elementy tradycji literackiej i kulturowej • porównuje cechy gatunkowe Pana Tadeusza z tradycją eposu Homeryckiego • wskazuje pozaliterackie źródła apoteozy szlacheckiego dworu – ostoju polskości
--	--	--	--	---	---

	<p>wskazując funkcję środków stylistycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia obrzędy obyczaje, nawiązania do historii • określa charakter narracji; charakteryzuje narratora, dostrzegając jego różne oblicza • charakteryzuje Jacka Soplicę jako bohatera romantycznego – odmiennego od Konrada lub Kordiana 	<p>stylistyczne służące idealizacji obrazu ojczyzny</p>			
<p>Poeta i siła fatalna. Jak Słowacki pojmował rolę swej poezji? Jak odczytali ją potomni?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Określa kim jest adresat wiersza, do kogo poeta kieruje swój utwór • na podstawie wiersza charakteryzuje poetę, wyjaśnia jak poeta postrzega swoje życie 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje obecne w wierszu Słowackiego topoty (łódź, sternik, symboliczny pogrzeb poety) • formułuje przesłanie testamentu Słowackiego • objaśnia słowa: „Jak kamienie przez Boga rzucane na szaniec” 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia sformułowanie; „siła fatalna poezji” • interpretuje przeciwstawienie: „zjadacze chleba”- „anioły” 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje charakter wiersza (badając wersyfikację) <ul style="list-style-type: none"> • dokonuje samodzielnej analizy i interpretacji wiersza, • wyjaśnia sens metafor • interpretuje wiersz Słowackiego, wychodząc od tytułu i formy podawczej 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje tytuł wiersza i wskazuje te cechy utworu, które zbliżają go do testamentu
<p>„Ideal sięgnął bruku”. Norwidowska koncepcja sztuki w</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna twórczość i dokonania artystyczne Fryderyka Chopina • charakteryzuje 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje funkcję Norwidowskiego przemilczenia (przypomina też o obecności tego środka 	<ul style="list-style-type: none"> • zbiera wnioski z różnych utworów i formułuje tezę o Norwidowskiej koncepcji wybitnej jednostki i 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie i wyjaśnia dosłowne i metaforyczne znaczenie końcowej zwrotki tekstu Norwida: „Jękły 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje motta utworu Norwida • wypowiada się na temat muzyki i jej roli w

<p>wierszu „Fortepian Szopena”.</p>	<p>sztukę kompozytora i jej związek z polską kulturą</p>	<p>artystycznego we wcześniej poznanych utworach)</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kim są postacie przywołane w wierszu Norwida i co je łączy • przedstawia i interpretuje warszawski epizod 	<p>jej roli w postępie ludzkości</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa czym jest sztuka , jej „Dopełnienie” i „Brak” • wyjaśnia sformułowanie: „Polska przemienionych kołodziejów 	<p>głuche kamienie. Ideal sięgnął bruku”</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizują budowę wiersza wolnego, długość wersów, układ rymów, interpunkcję, wielkie litery i zapis graficzny • wyjaśnia czemu służy specyfika ukształtowania utworu 	<p>przemianie człowieka</p>
<p>Synteza romantyzmu: zagadnienia: Romantyzm jako epoka buntu. Nowe idee poznawcze. Indywidualizm romantyczny. Człowiek wobec natury. Historia polem zmagania sił nadprzyrodzonych i aktywności człowieka. Bohater romantyczny. Miłość romantyczna. Dramat romantyczny jako odbicie egzystencji. Nowa estetyka (synkretyzm,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • na wybranych przykładach charakteryzuje główne gatunki romantyczne: balladę, powieść poetycką, dramat romantyczny • charakteryzuje kategorię bohatera romantycznego • czyta ze zrozumieniem tekst z podręcznika na temat 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie znanych utworów przedstawia główne postawy, prądy filozoficzne i kierunki epoki • wyjaśnia znaczenie kategorii: bunt, młodość, miłość, wolność, rewolucja, lud, wieszcz w epoce romantyzmu • wyjaśnia romantyczne rozumienie tragizmu • omawiając utwory, używa poprawnie terminów: synkretyzm rodzajowy i gatunkowy, ironia romantyczna, wzniosłość, groteska, absurd, retrospekcja 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje i interpretuje dzieła literackie i malarskie w kontekście podanego tematu, wykorzystując wiedzę teoretycznoliteracką 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia filozoficzne podstawy epoki • charakteryzuje główne założenia romantycznej historiozofii • dokonuje syntezy romantycznego widzenia artysty (poety) i sztuki 	<ul style="list-style-type: none"> • zabiera głos w klasowej dyskusji na temat romantycznych korzeni niektórych postaw, cech i wartości narodowych • na wybranych przykładach wyjaśnia, czym była romantyczna synteza sztuk, wskazuje wyjątkowe znaczenie muzyki • tworzy wypowiedź na temat funkcji wyobraźni w sztuce współczesnej

<p>synteza sztuk, sztuka wyrazem wolności).</p>					
<p>Wypracowanie/ dłuższa wypowiedź na temat</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy dłuższą wypowiedź pisemną i ustną na temat • wie, czym jest estetyka wypowiedzi • dba o estetykę własnych wypowiedzi – pisemnych i ustnych • dostrzega w wypowiedziach własnych i cudzych błędy językowe, poprawia je • określa podstawowe typy błędów językowych • odwołuje się do tekstów kulturowych • buduje wypowiedzi o niezbyt wysokim stopniu złożoności • nie zawsze stosuje w nich podstawowe zasady logiki i retoryki • próbuje zwiększać własną kompetencję językową • nie zawsze poprawnie stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki • w interpretacji 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jaka jest norma składniowa współczesnej polszczyzny i kiedy następuje jej naruszenie (na przykładzie konkretnych wypowiedzi) • wyjaśnia, jaka jest norma fleksyjna współczesnej polszczyzny i kiedy następuje jej naruszenie (na przykładzie konkretnych wypowiedzi) • stara się budować wypowiedzi o wyższym stopniu złożoności • próbuje w wypowiedziach stosować podstawowe zasady logiki i retoryki • zwraca uwagę na własną kompetencję językową • stara się stosować w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki • w interpretacji tekstu stara się wykorzystywać wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany • stara się poznać niezbędne dla literatury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki • stara się odczytać 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje przyczyny błędów językowych pojawiających się w pracach uczniowskich • na ogół buduje wypowiedzi o wyższym stopniu złożoności • na ogół stosuje w nich podstawowe zasady logiki i retoryki • na ogół ma świadomość własnej kompetencji językowej • na ogół stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki • w interpretacji tekstu na ogół wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany • na ogół poznaje niezbędne dla literatury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki • na ogół odczytuje rozmaite sensory dzieła • na ogół dokonuje interpretacji porównawczej 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje błąd językowy jako naruszenie normy • wyjaśnia, czym jest norma językowa, a czym uzus • buduje wypowiedzi o wysokim stopniu złożoności • stosuje w nich podstawowe zasady logiki i retoryki • ma świadomość własnej kompetencji językowej • stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki • w interpretacji tekstu wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany • poznaje niezbędne dla literatury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki • odczytuje rozmaite sensory dzieła • dokonuje interpretacji porównawczej 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia pojęcie błędu językowego i zamierzonej innowacji językowej, poprawności i stosowności wypowiedzi • rozpoznaje i poprawia różne typy błędów językowych • stosuje zróżnicowane formy wypowiedzi • sprawnie redaguje teksty własne i cudze • tworzy wypowiedzi pisemne zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi, poprawne pod względem kompozycji, spójności wypowiedzi oraz języka • odznacza się dojrzałością sądów i samodzielnością myślenia • odznacza się swadą językową

	<p>tekstu próbuje wykorzystać wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany</p> <ul style="list-style-type: none"> • próbuje poznać niezbędne dla literatury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki • próbuje odczytać rozmaite sensy dzieła • podejmuje próbę dokonania interpretacji porównawczej • czyta ze zrozumieniem teksty publicystyczne • wykorzystuje w odpowiedzi na pytania wiedzę z zakresu języka 	<p>rozmaite sensy dzieła</p>			
--	---	------------------------------	--	--	--

Nauczyciel ocenia sprawdziany i kartkówki wg następującej skali:

100% celujący

97 – 99% + bardzo dobry

87 – 96% bardzo dobry

84 – 86 + dobry

74 – 83% dobry

71 – 73% + dostateczny

60 – 70% dostateczny

57 – 59% +dopuszczający

46 -56% dopuszczający

45% i poniżej niedostateczny

Nauczyciel ocenia pracę z tekstem, wypracowanie i wypowiedź monologową wg następującej skali:

96 – 100% celujący

86 – 95% bardzo dobry

73 – 85% dobry

51 – 72% dostateczny

30 – 50% dopuszczający

29% i poniżej niedostateczny